

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA
- DEBRECEN -

A román nyelvoktatás nehézségei Székelyföldön

Hallgató: Sorbán Boglárka, Sapientia EMTE, Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok, II.év

Témavezető(k): Dr. Toró Tibor, egyetemi docens, Sapientia EMTE Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok tanszék

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	4
Szakirodalmi áttekintő.....	7
A kutatás módszertanának bemutatása.....	15
A kutatás eredményeinek bemutatása	21
1. Román nyelvtudás értékelése:	21
2. Román és angol nyelvtudás összehasonlítása:.....	24
3. A tanügyi rendszer román nyelvoktatási programjának értékelése:	25
4. Érettségi nehézségi szintjének értékelése és a tanulásra fordított idő:	27
5. A román nyelv megtanulásának fontossága a magyar diákok körében:.....	29
6. Román nyelv használata a mindennapokban:.....	30
7. Román anyanyelvű barátok száma:	31
Következtetések:	33
Felhasznált szakirodalom:	35

Bevezető

Kutatásom témája a székelyföldi román oktatás vizsgálata és ezen belül is sepsiszentgyörgyi 11-12. osztályos diákok román nyelvoktatási problémái. Sepsiszentgyörgy 54 ezer fős magyar többségű város Székelyföldön, Kovászna megye megyeszékhelye. Azért esett a választásom erre a városra, mivel ott nőtem fel és azt gondolom hasonló múlttal és élettapasztalattal rendelkezem, mint a 2021-2022-es tanévben tanuló 11-12-es diákok. Emellett fontos szempont volt az is, hogy egy kisebb közösségben szerettem volna a témát vizsgálni és idővel kibővíteni azt további települések és korosztályok bevonásával. Tapasztalataimra alapozva tudom, hogy kihívást jelent kisebbségiként az ország hivatalos nyelvének teljes elsajátítása, valamint a román oktatási rendszer sem biztosít megfelelő színvonalú módszertant segítségképpen.

A kérdést úgy szerettem volna vizsgálni, hogy lehetőséget kínáljak arra, hogy a diákok hangot adjanak a témával kapcsolatos problémáiknak, tapasztalataiknak, véleményüknek, személyesen eljutni hozzájuk, megszólítani és közös ötletelésre hívni őket. Az gondolom ez a korosztály az, akinek leginkább szüksége van arra, hogy lehetőséget biztosítsanak számukra a szabad véleménykifejezésre és ezt a jelenlegi oktatási rendszer nagy mértékben korlátozza. Ezért tapasztalható az aktív részvételük és érdeklődésük a téma iránt, hiszen ez az iskolai tanulmányaik mellett egy olyan plusz lehetőség, extrakurrikuláris tevékenység, amely személyesen érinti nap mint nap mindnyájukat. Továbbá azt gondolom, hogy nincs kellő hangsúly fektetve ezen ügyre, így találtam rá erre a kutatási résre, és arra törekszem, hogy kutatásomból olyan eredményeket tudja levonni, amelyek ezen kis közösség problémáit egyértelműen megfogalmazzák és érdekeit képviselik.

Kutatásomban tehát arra keresem a választ, hogy milyen nehézségeket tapasztalnak a sepsiszentgyörgyi 11-12. osztályos diákok román nyelvtanulás során? Más szóval, arra voltam kíváncsi, hogy az oktatási rendszer hibája, vagy hozzáállás kérdése az, hogy a székelyföldi diákok nem beszélnek jól románul. Hipotézisem szerint mindkét tényező a probléma forrása évtizedek óta Székelyföldön. Tény ugyan, hogy a román oktatási rendszer számos hiányosságot mutat, viszont sok esetben identitás és neveltetésbeli kérdés is a nyelv elsajátítása, valamint annak fontosságának értékelése.

Emellett megfogalmaztam néhány más kérdést is, amelyekre választ kerestem a kutatás során, a kérdőív és a fókuszcsoportos beszélgetés segítségével. Ezek a kérdések elsősorban témaválasztáskor fogalmazódtak meg bennem. Igaz, az a médiában sokat hallható sztereotípia, hogy a magyar anyanyelvűdiákok nem akarnak megtanulni románul? Elegendő az iskolában megtanult román ahhoz, hogy egy magyar anyanyelvű diák a hétköznapi életben is boldogulni tudjon az állam nyelvén? Feltételezhetően a magyar diákok fontosnak tartják elméletben megtanulni a románt. De miért nem tesznek érte? Miért történik meg az, hogy egy magyar gyerektől elvárják, hogy tökéletesen beszéljen románul, míg ha angolból vagy más idegennyelvből téved, nem vesszük figyelembe hibáit, sőt megdicsérjük a próbálkozásért? A román nem ugyanolyan idegen nyelv, mint a többi? Ezek a kérdések kiegészítő jellegűek, magyarázatot kerestem a felmerült problémára. Bizonyára ezen téma Székelyföldön egy szélesebb körű lakosságot foglalkoztat, hiszen vagy saját problémája vagy a probléma „áldozata”.

Hogy választ adjak a kérdésekre, egy kérdőíves kutatást végeztem, amelyet 519 sepsiszentgyörgyi diák töltött ki. A kutatás második fázisát egy fókuszcsoportos beszélgetés képezni, melynek eredményeit a jövőben szeretném feldolgozni és terveim között szerepel a kutatásom kibővítése további székelyföldi településekre is.

A célcsoportomat két főbb részre osztottam: az érettségi előtt álló 18-19 éves diákok, valamint a 11. osztályosok (16-17 évesek), akiknek még hátra van egy év az általános iskola tanulmányainak befejezéséig. Azért döntöttem ezen korcsoportok megkérdezése mellett, mert azt gondolom, hogy a 11-12. es diákok rendelkeznek szélesebb rálátással az oktatási rendszerre, valamint ők rendelkeznek kellő tapasztalattal ahhoz, hogy mélyebb és relevánsabb gondolatokat osszanak meg a felmerülő problémákról.

Hat sepsiszentgyörgyi iskolában töltötték ki a diákok a kérdőívet. Az iskolákat két főbb csoportba lehet felosztani: elméleti líceumok, valamint vokacionális- és szakiskolák. Az iskolák a következők: Berde Áron Közgazdasági és Közigazgatási Szakiskola, Mikes Kelemen Elméleti Líceum, Plugor Sándor Művészeti Líceum, Puskás Tivadar Szakközépiskola, Református Kollégium, Székely Mikó Kollégium.

Mint látható, a kutatásban nem kérdeztem meg azokat a sepsiszentgyörgyi diákokat, akik szakiskolában szakképzésben részesülnek, tehát 11. osztály végén egy szakdolgozattal fejezik be tanulmányokat. A célcsoportom csupán az elméleti oktatásban részesülő diákok, akik 12 évig

járnak iskolába. Azért döntöttem így, mert több diák tanul a Székelyföldi kisvárosban elméleti iskolában, mint szakiskolában. Tény, hogy a lehetőség is nagyobb elméleti iskolában elhelyezkedni kilencedik osztályban, mint szakiskolában, ha érettségi vizsgával lezáruló tanulási lehetőség után érdeklődik az illető diák.

A dolgozat struktúrája a következő. Először röviden ismertetem a témával kapcsolatos szakirodalmat, majd a kutatás módszertanát mutatom be. A dolgozat harmadik részében dolgozom fel az eredményeket. Majd a következtetésekkel és a szakirodalom felsorolásával zárom.

Szakirodalmi áttekintő

A kisebbségi nyelvoktatás fontos témává vált az elmúlt évtizedben. Több kutatás készült a problémák forrásának felderítéséről, de főleg tanterv és tanárcentrikus felmérések születtek (Tódor 2015). Viszont kevés hangsúly tevődik a diákok személyes problémáinak meghallgatására, megkérdezésére. A kutatásomban a szakirodalom volt az elsődleges támaszpontom, ami által szélesebb rálátást nyertem a nyelvi fogalmakra, a nyelvoktatásra, idegennyelvoktatásra és arra, hogy miként vélekedik a szakirodalom arról, hogy milyen nehézségbe ütköznek azok a kisebbségiek, akik az ország nyelvét sajátítják el az iskolában. Nemzetközi, angol nyelvű kutatásokat olvastam, emellett megvizsgáltam a Román Tanügyi Rendszer Kisebbségi Oktatási Rendszer román nyelvoktatási programját.

Elsőkörben, mind azok előtt, ami előtt a Romániai Magyar Oktatási Rendszer román nyelvoktatási programjáról beszélénk, érdemesnek tartom megvilágítani a dolgot nyelvpolitikai szempontokból is. Bernad Spolsky Nyelvpolitika című művében hosszas definíciók és valóságos, mindennapi, gyakorlati nemzetközi példák nyomán tárgyalja a nyelvvel kapcsolatos értelmezéseket (Spolsky 2004). Spolsky a nyelvpolitika élvonalában zajló számos vitát vizsgál: a helyes és a rossz nyelv, a két- és többnyelvűség, a nyelvhalál és a veszélyeztetett nyelvek megőrzésére irányuló erőfeszítések, a nyelvválasztás mint emberi és polgári jog, valamint a nyelvoktatás politikája. A családotól a nemzetek feletti szervezetekig terjedő társadalmi csoportok nyelvi gyakorlatát, hiedelmeit és irányítását vizsgálva elméletet dolgoz ki a modern nemzeti nyelvpolitikáról és az azt irányító főbb erőkről, mint például a kommunikáció iránti igény, a nemzeti identitás iránti igény, az angol, mint globális nyelv vonzereje (és az azzal szembeni ellenállás), valamint az ember- és polgárjogok iránti növekvő aggodalom a nyelvre gyakorolt hatásuk miatt. E széles körű felmérés két központi kérdése az, hogy hogyan ismerjük fel a nyelvpolitikákat, és hogy lehet-e egyáltalán kezelni a nyelvet.

Mindezek által tartom megfelelő indító szakirodalomnak Spolsky írását, mert általános képet fest a nyelvről, mint a beszéd, a kommunikáció lételeme.

Ahogy Spolsky is kiemeli a nyelv központi és elengedhetetlen szerepét játszik az oktatásban is. Számos példával övezi azt, amikor is különböző országok tanügy miniszterei hoztak olyan határozatokat, amelyekkel eltöröltek népnyelveken való oktatást és az angolt vagy más

országnyelveket tettek az oktatás nyelvéné (Spolksy 2004). Véleményem szerint a kisebbségi oktatás eltörlése fel sem merül kérdésként Romániában és egyetlen európai országban sem.

Nyelvpolitikának számít az is, hogy mely ország miként teszi fel a kisebbségi lakóság anyanyelvére vonatkozóan a nyelvi kérdést népszámláláskor. Vannak olyan helyek, ahol népszámláláskor fel sem merül, hogy más nyelvű lakosság is él az országban. Máshol, például az Egyesült Államokban azt kérdezik, hogy ki beszél angoltól eltérő nyelven. Míg a világ országainak legtöbbszörében konkrétan kérdezik rá az anyanyelvre. Ezt azért tartottam fontos tényezőnek kiemelni, hiszen, ha az első vagy a második példát vennék Romániában a népszámlálás nyelvi kérdésének alapjául talán akkor egyáltalán nem is beszélhetnénk Romániai Magyar Oktatási Rendszerről vagy kisebbségi oktatásról (Spolksy 2004).

Egy nyelvi közösség három összetevőjének tekintjük: a nyelvi gyakorlatokat - a nyelvi repertoárt alkotó fajták közötti választás megszokott mintáját; a nyelvi meggyőződéseket - a nyelvvel és nyelvhasználattal kapcsolatos meggyőződéseket; és a nyelvi gyakorlat módosítására vagy befolyásolására irányuló erőfeszítéseket bármilyen nyelvi beavatkozással, tervezéssel vagy irányítással (Spolksy 2004).

A nyelvhasználat kijavításának vagy a nyelvhasználat kijavítására tett kísérletek folyamatának alapját az a széles körben elterjedt meggyőződés képezi, hogy a szülők vagy a pedagógusok felelőssége, hogy garantálják a gyerek sikeres szocializációját azáltal, hogy segítik őt egy olyan nyelvi változat kialakításában, amely a kommunikáció szempontjából hasznos, érthető, és amely a kívánatos társadalmi környezetekben való elfogadáshoz vezet. A pedagógusok általában felelősséget vállalnak azért, hogy segítenek megfelelő vagy jó nyelvváltozat elsajátításában. De vajon milyen szinten egy székelyföldi szülő felelőssége az, hogy gyereke megtanuljon románul? És tényleg a tanár a hibás, ha a gyerek nem beszél hibátlanul románul? Ki vállal ezért felelőséget? Nyelvpolitikai szempontból egyaránt a szülő és a pedagógus felelőssége, hogy a gyerek elsajátítsa a nyelvet. De a mi a helyzet az idegennyelvvél, ami a gyereknek nem az anyanyelve mégis olyan szintű tőle a nyelvvel kapcsolatos teljesítményben az elvárás, mint a anyanyelvű románoktól? Ez a szakirodalmi témakör is kiindulópontként szolgál kutatásomban (Spolksy 2004).

A standard nyelv "a nyelvnek egy olyan kodifikált formája, amelyet egy nagyobb beszédközösség elfogad, és amely mintaként szolgál számára". A standard nyelvekről különböző nézetek is léteznek. A "nemzeti" nyelv kifejezés lehetett semleges, egy adott területen legszélesebb körben

használt nyelvre utalva, vagy érzelmi alapú, nemzeti szimbólumként való használatra utalva. A székellyföldi magyar anyanyelvű diákok tisztában vannak azzal, hogy milyen a standard román nyelv vagy megelégszenek az irodalmi elemzések szöveghez kötött ismereteihez?

Az ebben a könyvben kidolgozott nyelvpolitikai elméletnek négy fő jellemzője van. Az első a nyelvpolitika hármass felosztása, nyelvi hiedelmekre és ideológiákra, valamint a nyelvi irányítási vagy tervezési tevékenységekből eredő explicit politikákra és tervek, amelyek egy közösség gyakorlatainak és ideológiáinak módosítására tesznek kísérletet. Ezen, valamint sok más említett témakör értelmezése és a saját kutatásom témája közötti összefüggéseket keresve rajzolódott ki a kérdőívben megfogalmazott kérdések egyrésze(Spolksy 2004).

Egy másik kiindulópontot Dörnyei Zoltán munkássága jelentette. Dörnyei Kérdőívek a második nyelv kutatásában című angol nyelvű munkájában a kérdőívkészítés és egy idegen nyelv tanulásának kutatási módszereit mutatja be (Dörnyei 2010). Dörnyei írása volt a kiindulópontom a kutatás tervének felépítésében és a kérdőív elkészítésében, amelyben olyan hasznos dolgokra hívta fel a figyelmem, amikről alapjáraton előzőlegesen nem rendelkezttem információkkal.

Dörnyei úgy véli, hogy munkája a második nyelv kutatásban az első olyan útmutató, amely azzal a kérdéssel foglalkozik, hogyan lehet kérdőíveket megbízható és érvényes kutatási eszközként készíteni és használni. Annak ellenére, hogy a kérdőíveket széles körben használják a második nyelv kutatásokban, nem ismerik eléggé a kérdőívek tervezésének és feldolgozásának elméletét. Túlságosan gyakori, hogy izgalmas kutatási kérdéseket tartalmazó tanulmányokat rontanak el a rosszul megtervezett kérdőívek alkalmazása, vagy a hibás feldolgozás miatti megbízhatatlan eredmények születnek. E kötet célja, hogy segítsen a kutatóknak elkerülni ezeket a buktatókat. Alapos áttekintést nyújt a kérdőívek tervezésének, beadásának és feldolgozásának elméletéről, amelyet konkrét, valós második nyelvi kutatási alkalmazások tesznek hozzáférhetővé. Ezért tartottam hasznos szakirodalomnak, mivel ezt elolvasva valószínű kevesebb az esélye, hogy hibát vétsek saját kutatásomban (Dörnyei 2010).

„A költséghatékonyaság nem az egyetlen előnye a kérdőíveknek” írja Dörnyei. Emellett nagyon sokoldalúak is lehetnek a kérdőívek, ami azt jelenti, hogy sikeresen használhatók különböző embereknél, különböző helyzetekben, különböző témákat megcélózva (Dörnyei 2010). Ezen fontos tényezők is meghatározták döntésem a kérdőíves kutatásban, mivel költséghatékony

módszer, nagy populáció lekérdezhető vele és egy jól összeállított kérdőív hatékony kutatási módszerré válhat.

A dolgozat rámutat arra, hogy a kérdőívek elrendezésének megtervezését gyakran figyelmen kívül hagyják. Ez hiba: Mivel az önkitöltős kérdőíveket alkalmazó felmérésekben a kutató és a válaszadó közötti fő kapcsolódási pont a kérdőív; a formátum és a grafikai elrendezés különleges jelentőséggel bír, és jelentős hatással van a válaszokra. Fontos volt figyelnem a kérdőív látványára, elrendezésére, szerkezeti egyszerűségére és minőségére. (Dörnyei 2010)

Mint minden más írásnak, egy kérdőívnek is kell egy cím, amely azonosítja a vizsgálat területét, biztosítja a válaszadó számára a kezdeti tájékozódást, és aktiválja a releváns háttérismereteket és tartalmi elvárásokat. Mivel a nem informatív címek nem érik el ezeket a célokat, Aiken (1997) azt javasolja, hogy igyekezzünk elkerülni az olyan címszavakat, mint a "kérdőív" vagy a "felmérés". A címválasztás is meghatározó részévé vált a kutatásomnak, fontos tényezővé váltak a szakirodalomban olvasottak.

A nyílt végű kérdések közé tartoznak azok a kérdések, amelyeknél a tényleges kérdés után nem követik válaszlehetőségek, amelyekre a válaszadó szabadon válaszolhat, az üresen hagyott helyre. Ennek megfelelően általában kevés nyílt végű kérdést tartalmaznak a kérdőívek, és még azok is viszonylag rövidek, amelyekben a "nyitottság" valamilyen módon korlátozott. A kérdőívek nem a megfelelő hely az esszékérdések számára! A valódi nyílt végű kérdéseket a kérdőív eleje helyett a vége felé célszerű elhelyezni. Ezzel együtt azonban fel kell készülnünk arra, hogy a nyitott kérdések megfelelő kitöltésének aránya általában viszonylag alacsony a zárt kérdésekhez képest; ezért az ilyen kérdéseket inkább az adathalmaz további "bónuszának" kell tekinteni, mintsem a várható eredmények szerves részének. Ez is fontos szempont volt a kérdőív elkészítésekor, inkább zárt kérdéseket törekedtem beiktatni (Dörnyei 2010).

A második nyelv kutatásában a leggyakoribb nem valószínűségi mintavételi típus a kényelmi vagy alkalmi mintavétel, ahol a minta kiválasztásának fontos kritériuma a kutató számára való kényelem: A célcsoport tagjai akkor kerülnek kiválasztásra a vizsgálat céljára, ha megfelelnek bizonyos gyakorlati kritériumoknak, mint például a földrajzi közelség, a rendelkezésre állás egy bizonyos időpontban vagy a könnyű elérhetőség. Én is ezt a mintavételi típust alkalmaztam, mivel Sepsiszentgyörgy, a szülővárosom kényelmi szempontból vált elsődlegesen megfelelő

helyszínválasztásnak, majd a korosztály kiválasztásánál is a könnyebb együttműködés reményében alkalmaztam a kényelmi és alkalmi mintavételt.

A válaszadók általában hajlandóak időt és energiát áldozni egy kérdőívre, ha úgy gondolják, hogy egy komoly vizsgálathoz járulnak hozzá. Az egyik tényező, amely fontos szerepet játszik abban, hogy erről meggyőzzék őket, a kérdőív szakmai minősége. Az utasítások hangvétele és tartalma, a tételek elrendezése és tipizálása, valamint az olyan apró részletek, mint például a résztvevők együttműködésének megköszönése, mind hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a felmérésről általános jó benyomás alakuljon ki, ami viszont kihat a válaszok minőségére. Ezért döntöttem úgy, hogy minden kitöltőhöz személyesen látogatok el az iskolába, ahol a kérdőív kitöltése előtt beszélek kutatási célomról és bármikor feltehettek a kitöltő diákok is kérdést a kérdőív kapcsán.

Egy másik fontos szakirodalmi tétel Christine Muir, Dörnyei Zoltán és Svenja Adolphs nagyszabású nemzetközi kutatása (Muir, Dörnyei Apolphs 2019). A szerzők a példaképek szerepét vizsgálják és arra hívják fel a figyelmet, hogy ezek jelentős befolyást gyakorolhatnak az egyén értékrendjére, attitűdjére. A társadalomtudományokban számos munka vizsgálta a híres példaképek hatását, és az oktatással összefüggésben több tudományág is gazdag kutatási múlttal rendelkezik ezen a területen (pl. az orvosi oktatás). A második nyelvelsajátítással összefüggésben azonban a példaképekre összpontosító kutatások nagyrészt a periférián maradtak. Ez a tanulmány egy nagyszabású nemzetközi felmérést mutat be, amely az angol nyelvtanulók szerepmmodelljeit vizsgálja. A 8472 résztvevőtől gyűjtött adatok alapján az elemzés azt vizsgálta, hogy voltak-e ezeknek a tanulóknak angol nyelvű példaképeik, kik voltak ezek a példaképek, és milyen tulajdonságokat értékeltek bennük a tanulók, valamint az alcsoportok közötti szisztematikus eltéréseket vizsgálta. Az eredmények azt mutatták, hogy a válaszadók 68 százaléka számolt be arról, hogy van angol nyelvi példaképe, és négy kulcsfontosságú példakép-dimenzió alakult ki: az angol nyelv általános ismerete, a paralingvisztikai jellemzők, a személyes tulajdonságok és az angol nyelvjárás/nyelvi változatosság.

A példaképek többféle folyamaton keresztül befolyásolhatják a változást. Az oktatási kontextusban vitathatatlanul a "helyettesítő tanulás" (más néven megfigyelésen alapuló tanulás) a legjelentősebb folyamat. Dörnyeiék Bandura 1977-es munkájára hivatkozva állítják, hogy "gyakorlatilag minden közvetlen tapasztalatból eredő tanulási jelenség helyettesítő alapon történik. A legtöbb résztvevő arról számolt be, hogy meg akarta tanulni a brit angolt.. Ez tükröződött abban, hogy a leggyakrabban említett híres példaképek többsége szintén brit volt.

Jelentős, hogy a személyesen ismert példaképek között jelentős kategóriát alkottak a tanárok és professzorok, ami rávilágít a pedagógusok potenciálisan nagy példaképi hatására. Az is figyelemre méltó, hogy a két legnépszerűbb példakép, Barack Obama és Emma Watson mindketten társadalmi aktivizmusukról ismert személyiségek (Muir, Dörnyei Apolphs 2019)..

E tanulmány eredményei alátámasztják azt az állítást, hogy a szerepmodellezés alaposan megérdemli a szisztematikusabb és részletesebb vizsgálatot a második nyelv tanulásának területén. A nyelvtanulók szerepmodelljeiben idővel bekövetkező változások vizsgálata a jövőbeli kutatások további kulcsfontosságú területe, mind a nyelvtanulók növekvő nyelvtudásával kapcsolatban, mind pedig a tapasztalatokból és a különböző hálózatoknak és közösségeknek való kitettségéből eredő változásokkal kapcsolatban.

A tanulmány közvetlen gyakorlati következménye az, hogy a tanárok kihasználhatják azt a tényt, hogy a diákjaik közül nagyon sokan már rendelkeznek második nyelvű szerepmodellekkel. Például segíthetik a tanulókat abban, hogy kapcsolatot építsenek ki velük, akár személyesen, akár - ami valószínűbb - virtuálisan, személyre szabott tankönyv vagy más tantermi források, a technológia különböző eszközei vagy a tanulók képzelete révén. (Muir, Dörnyei Apolphs 2019).

Azt gondolom, hogy ez a kutatás elegendő érveléssel támasztja alá a második nyelvű szerepmodellek fontosságát a nyelv elsajátításának folyamatában. Ezért volna fontos, hogy a székellyföldi diákok rendelkezzenek román nyelvű példaképekkel, mert jelentősen befolyásolná a nyelvtudásukat és a nyelvvel való viszonyukat.

Negyedikként a Miért tanulsz második nyelvet? Motivációs orientációk és önmeghatározás elmélete című kutatást olvastam, melynek szerzői: Kimberly A. Noels, Luc G. Pelletier, Richard Clément, Robert J. Vallerand.

A tanulmány célja az volt, hogy felmérje a második nyelvtanulás külső és belső motivációját mérő skála érvényességét és megbízhatóságát. A második cél az volt, hogy megvizsgálja a motiváció típusai és a négy orientáció közötti kapcsolatokat. Az eredmények általában alátámasztották a skála pszichometriai integritását.

A szociálpszichológia és a pedagógia kutatói már több évtizede felismerték a motiváció fontosságát a sikeres második nyelvtanulásban. A motivációnak két általános típusa van: az egyik a tevékenység iránti belső érdeklődésen alapul, a másik pedig a tevékenységen kívüli önfejlesztésen és tudatos nyelvtanuláson. (Noels, Pelletier, Clément, Vallerand 2000).

Kutatásomban kíváncsi vagyok a székelyföldi diákok román nyelvtanulással kapcsolatos motivációira is. Miért tanulnak románul? Milyen szintű bennük a belső motiváció és külső, családi, társadalmi, munkaerőpiaci nyomás?

Fontos szempont a nyelvtanulás vizsgálatában a motiváció. Dörnyei Zoltán Elmélet, kutatás és alkalmazás terén elért eredmények című kutatás című munkája két célt kívánt elérni: áttekintést nyújtani az idegen vagy második nyelv tanulásának motivációjával kapcsolatos kutatások legújabb eredményeiről, valamint megteremti az antológiába kiválasztott cikkek elméleti kontextusát.

A második nyelv tanulásának motiváció kutatását Kanadában kezdték el először. A világ két ismert nyelvét beszélő angol és francia közösségek együttélésével járó egyedülálló kanadai helyzet megértése folyamatos kihívást jelentett a társadalomtudományok kutatói számára. Innen indultak el először a második nyelvről szóló kutatások, az első ezzel kapcsolatos szakirodalmak mind ide vezethetőek vissza. Az első kutatásokban a második nyelvet a különböző etnolingvisztikai közösségek közötti közvetítő tényezőnek tekintette.

A másik közösség nyelvének elsajátítására irányuló motivációt tekintették elsődleges erőnek, amely a kultúrák közötti kommunikáció és a hovatartozás tudatának fokozásáért vagy akadályozásáért felelős.

Amint ez a kutatás is megmutatta, a második nyelv motiváció kutatásában sok érdekes munka folyik. Ez a kutatás újabb és másabb perspektívából világít rá a motiváció tényszerű magyarázataira.

A Romániai Kisebbségi Oktatási Rendszer a nemzeti kisebbségek nyelvein való tanulást és tanítást biztosítja Romániában. A kisebbségi tannyelvű iskolákban az anyanyelv és irodalom, valamint a kisebbség történelme és hagyományai tantárgyakat is anyanyelven taníthatják. Ezért a kisebbségi tannyelvű osztályokban a megengedett óraszám kivételesen túlléphető.

A kisebbségi tannyelvű oktatásban, így a magyar iskolákban is a román nyelven kívül mindegyik tantárgyat a kisebbségi nyelven tanítják. A kisebbség nyelvének ismerete kötelező a kisebbségi diákokat oktatóknak, tehát a magyar tannyelvű iskolákban minden tanárnak kötelező a magyar nyelv ismerete, kivéve a román nyelvet tanítóknak. A román nyelvet a kisebbségek sajátos tanterv és tankönyvek szerint tanulhatják, a magyar diákoknak ezt a 2017–2018-as tanévben vezettek be. Tehát 2017 óta idegennyelvként tanulhatják a magyar diákok a román nyelvet. Figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a kutatásom célcsoportját nem érintik a 2017-ben meghozott

változtatások, ők anyanyelvként tanulják a román nyelvet és a 9-be való felvételizésükkor sem volt különbség a vizsgatételben a román tagozatos diákokhoz képest.¹²

Összességében a szakirodalmak kiindulópontként szolgáltak a kutatás felépítésében és a kérdőív logikai összetételében. Betekintést nyújtott a hasonló jellegű nemzetközi kutatásokba, azok módszertanába és végezetül eredményeibe is.

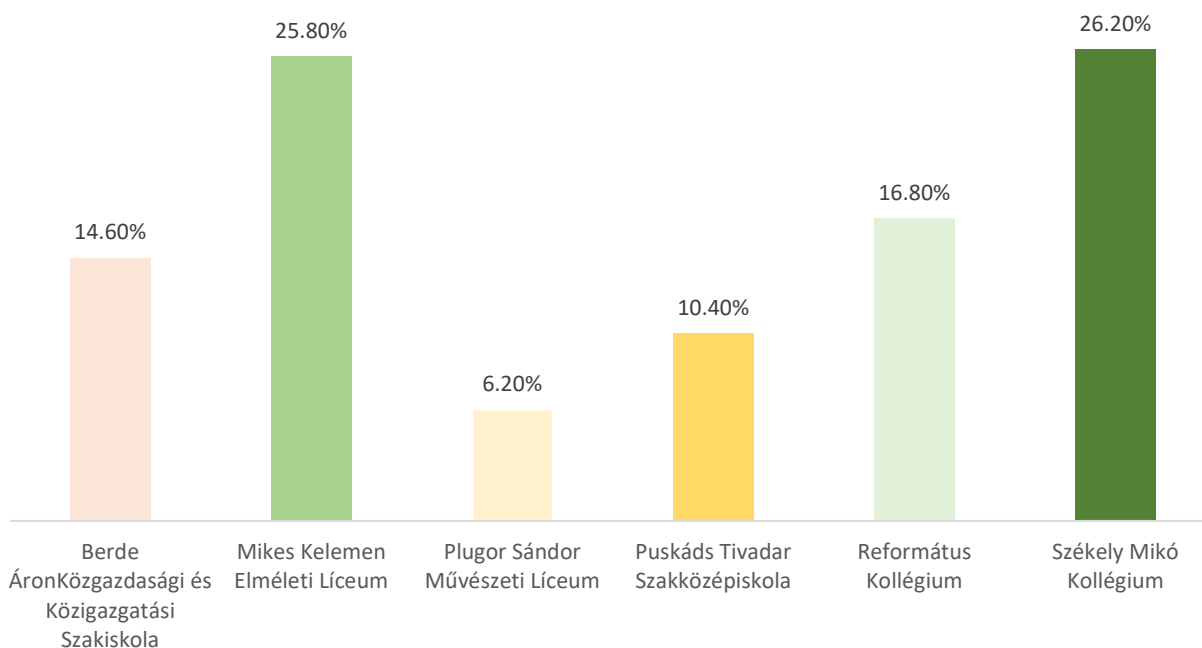
¹ <http://lexikon.adatbank.ro/tarsadalomismeret/szocikk.php?id=44>

² <http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/a-romaniai-magyar-iskolahalozat-szerkezete/67>

A kutatás módszertanának bemutatása

A kutatás három fő részből épült fel. Az első a már bemutatott szakirodalom részletes vizsgálata, a témában végzett hasonló kutatások keresése és elemzése volt. Ezáltal igyekeztem megfogalmazni azokat a fő gondolatokat, problémákat, ami köré felépítettem a kutatási kérdésem, illetve figyelni arra, hogy mi az a kérdéskör, amire előző kutatások nem tértek ki, nem részletezték az adott témakört. Ezen vizsgálódások ideje alatt sikerült felépítenem a saját kérdőíves kutatásomat, amelyet a folyamat második részének tekintek és amelyet három lényeges részre osztottam fel. Az első fontos, eredményeket befolyásoló tényező a változó adatok kérdéseinek csoportja, ahol a kitöltők nemükre, életkorukra, iskolájukra és osztályuk profiljára válaszoltak. Ezen változóknak fontos szerepük van az eredmények elemzésekor. Ezek befolyásolják, hogy adott témában, miként, milyen arányban oszthatók szét a válaszok (például nemek szerint, vagy elméleti- vagy szakiskolában tanuló diákok szerint). A második fontos kérdéscsoport a nyelvtudásra összpontosít. Míg a harmadik a román nyelv használatára fókuszál az iskolában és a hétköznapi életben egyaránt. Az utóbbi kétkérdéscsoport válaszait a változókkal összehasonlítás alatt megvizsgálva vontam le kutatásom eredményeit. Az adatok részletes feldolgozásához az SPSS programot használtam, amely alkalmas a társadalomtudományi kérdőíves kutatások eredményeinek elemzésére. A kérdőívet a Survey Monkey programban generáltam, amely automatikusan gyűjtötte össze a beérkező eredményeket. Az adatbázist SPSS statisztikai elemző program segítségével elemeztem. A kérdőívet összesen 6 iskola 519 diákja töltötte ki. Az iskolák: Berde Áron Közgazdasági és Közigazgatási Szakiskola (76 diák), Mikes Kelemen Elméleti Líceum (134 diák), Plugor Sándor Művészeti Líceum (32 diák), Puskás Tivadar Szakközépiskola (54 diák), Református Kollégium (87 diák), Székely Mikó Kollégium (136 diák). Az ábrán látható a sepsiszentgyörgyi iskolák diákjainak kitöltési aránya.

1.ábra : A válaszadók eloszlása iskolák szerint

Minden iskolába személyesen látogattam el és kerestem fel az osztályokat, előzetes igazgatói engedélyekkel és a diákok egy rövid magyarázat után, saját telefonjaikat használva kitöltötték az online kérdőívet. Nem merült fel problémaként a kitöltéshez szükséges eszköz, az okostelefon hiánya egyetlen diák esetében sem. A kérdőív linkjét minden osztályban elküldtem egy tanulónak, aki továbbította azt a social media valamely felületén használatos osztálycsoportba. Így pár másodpercen belül eljutott a kérdőív minden célszemélyhez. Az online kérdőív azért bizonyult jó választásnak, mert költséghatékony, környezetkímélőbb és a válaszok bevezetése is automatikus rendszer generálással történik. Közben felteheték felmerült kérdéseiket a kérdőív, vagy akár az egész kutatás kapcsán is, amelyekre személyesen választ tudtam adni. Ezért tartottam fontosnak, hogy az online kérdőívet ne csupán elküldjem az igazgatóknak és osztályfőnököknek és az ők kérésükre töltsék ki azt a diákok, hanem én is személyesen jelen legyek a válaszadásnál, mivel azt gondolom, hogy ezáltal a kitöltő diákok is komolyabban vették a feladatot és őszintébb válaszokat adtak, ami majd a végső eredmények hitelességéhez nagymértékben hozzájárul. A kérdőívek kitöltésénél egyedüli problémába az időpont kiválasztásakor ütköztem, mivel egy olyan

periódusban értem rá ellátogatni az iskolákba, amikor is betegség miatt nagyon sok hiányzó volt minden osztályban, összesítve csupán osztályonként a diákok 75-80%-a töltötte csak ki a kérdőívet. Az eredményekben nem számolhatunk azzal, hogy a Sepsiszentgyörgyön tanuló összes 11-12.-es diák válaszolt a kérdésre, annak ellenére, hogy mindannyiukhoz személyesen elmentem. Tényszerű, hogy nagyban befolyásolta a Covid 19 járvány időnként 2020-2022. között a diákok létszámát az iskolákban jelenléti oktatás idején, egész világszerte.

A kutatás harmadik része a kérdőívek feldolgozása után történő fókuszcsoportos beszélgetés. A fókuszcsoportos beszélgetésre azon diákok kaptak meghívást, akik a kérdőívben kifejezték arra való igényüket, hogy mélyebben is érdeklődnek a téma iránt.

A kutatás folyamatának egy közel egy tanévet felölelő ütemtervet készítettem, amelyben felosztottam a folyamathoz szükséges tevékenységek elvégzését hónapokra.

A kutatásomat októberben terveztem meg lépésről lépésre és sikerült betartanom az útmutatóként szolgáló ütemtervet a tanév folyamán. A szakirodalom tanulmányozása a kutatás kezdő lépése ugyan, de újból szükségszerű összehasonlításként akkor is, amikor már saját eredményekkel rendelkezünk. A szakirodalmi tudás támpont a szakdolgozat megírásában is, így kellően fontos szerepet tölt be a kutatás teljes folyamatában. A kutatási tervet a szakirodalomból szerzett ismeretek által lehet és kell felépíteni. Itt körvonalazódott először a konkrét cél és eszköz, ami a végső kutatási eredményem eléréséhez volt szükségszerű, tehát elsősorban a módszer kitalálásában és megvalósításában segített. A kérdőív a központi elem a székelyföldi román nyelvoktatás problémáit tárgyaló kutatásomban. Módszertanát a szakirodalmi tapasztalatok, valamint a vezetőtanári ajánlások alapján építettem fel.

Az igazgatókkal való egyeztetésre és a kérdőív lekérdezésére, a tényleges terepmunkára 2022. január végén, február elején került sor. Fontos szerepet töltött be ez a folyamat, hiszen innen származnak a tényleges, számszerű eredmények. A kérdőív feldolgozása által tudok eredményekről, összehasonlításokról, statisztikákról és következtetésekről beszélni. Ez a folyamat március és április hónapokban zajlott.

A fókuszcsoportos beszélgetés, mint második kutatási módszerem időpontja a számszerűsített eredmények elérése után következett. Előzetes szervezést igényel egy fókuszcsoport lebonyolítása: felajánlani a lehetőséget a diákoknak; elkérni elérhetőségeiket a szükséges információk egyeztetéséhez; időpontot és helyszínt találni a beszélgetésnek; közölni ezt az

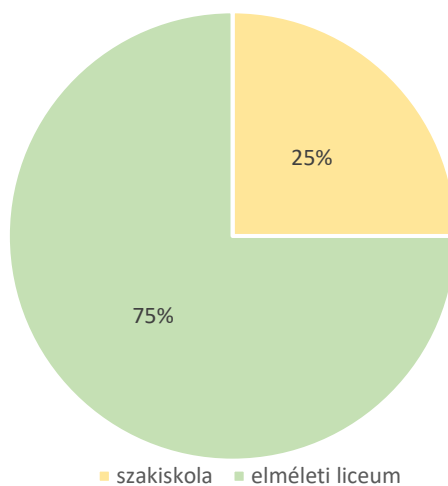
érdeklődőkkel; kérdésekkel és konkrét adatokkal felkészülni a beszélgetésre; lemenedzselni a fókuszcsoporthoz és végül feldolgozni az ott elhangzott eredményeket. A fókuszcsoporthoz való részvétel felajánlásának lehetőségére, a kitöltők a kérdőív utolsó két kérdésében reflektálhattak, ahol megkérdeztem tőlük, hogy részt vennének-e ezen alkalmon és amennyiben igen, megadhatják elérhetőségeiket (e-mail cím, telefonszám). Az osztályokban való ottlétem alatt a legtöbb kérdés ezen lehetőség kapcsán merült fel és került megbeszélésre, hiszen nem mindenki számára volt először érthető, hogy mit is takar pontosan ez a kifejezés. Ebben is megláttam a kérdőívek kitöltése során a személyes ottlétem előnyét, hiszem így közvetlen tőlem kaphattak választ azokra a fogalmakra, kérdésekre, amelyeket nem értettek meg. (lásd 2-es ábra)

2 ábra: A kutatás menetrendje

	2021. október	2021. november	2021. december	2022. január	2022. február	2022. március	2022. április	2022. május	2022. október	2022. november	2022. december
Szakirodalom tanulmányozása	✓	✓				✓			✓	✓	
Kutatási terv elkészítése			✓	✓							
Kérdőív elkészítése			✓								
Egyeztetés az igazgatókkal				✓							
Kérdőív lekérdezése					✓						
Kérdőív feldolgozása						✓	✓				
Fókuszcsoporthoz beszélgetés megszervezése és adatok feldolgozása						✓	✓				
Dolgozat elkészítése							✓	✓			✓

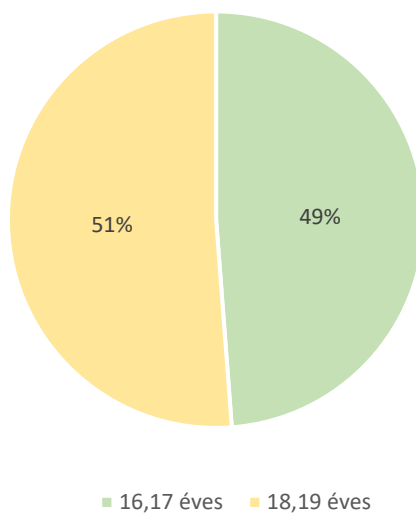
A kérdőívet kitöltő 519 diák közül 357 (75%) tanul elméleti líceumban, míg 162-en (25%) szakiskolában, illetve vokacionális, művészeti líceumba járnak. .(lásd 3-as ábra)

3 ábra: Iskolatípusok szerinti eloszlás

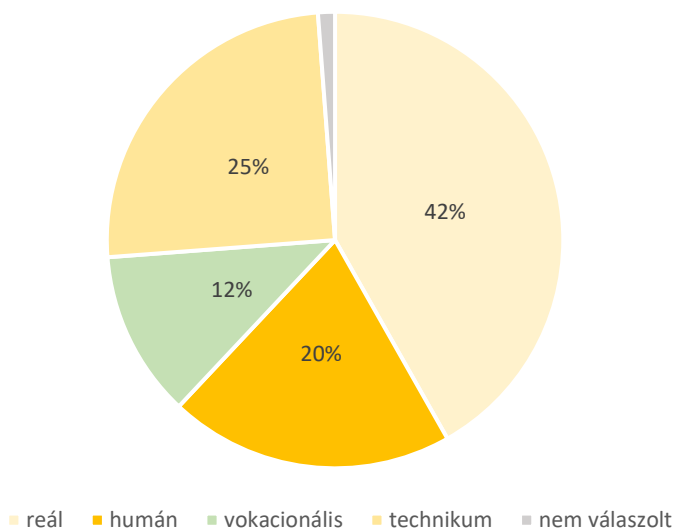
A válaszadók 49%-a 11.osztályos diák, míg 51% végzős 12. osztályos tanuló. .(lásd 4-es ábra)

4.ábra: Életkor szerinti eloszlás

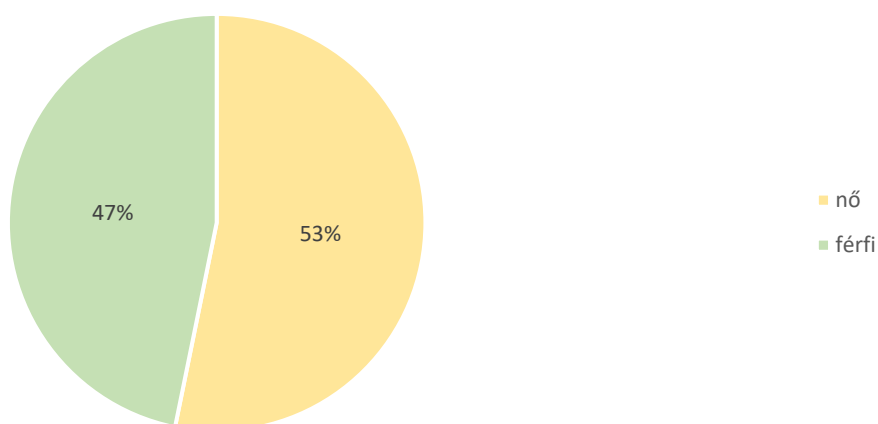
A válaszadók többsége, 217 diák (42%) reál osztályban – matematika-informatika vagy természettudományok szakon – tanul. 105 diák (20%) humán vagy társadalomtudományok osztályba jár. A kitöltők közül 130-an (25%) járnak technikumba, míg csupán 61 kitöltő végzi tanulmányai valamilyen vokacionális, művészeti vagy teológiai szakon. (12%) .(lásd 5-ös ábra)

5. ábra: Osztálytípusok szerinti elosztás

A lány és a fiú válaszadók arányát tekintve nagyon hasonló számban töltötték ki a kérdőívet. Míg a válaszadók 53,2%-a lány, addig a fiúk 46,8%-ot jelentenek az összlétszámból. Pontosítva a számszerű értékeket tekintve 269 nő, 237 férfi és 13 diák nem válaszolt. Véleményem szerint ezen számszerű eltérés a nemek között nem reprezentatív, nem változtat 6,4% eltérés az eredmények hitelességén. (lásd 6. ábra).

6. ábra: Nemek szerinti eloszlás

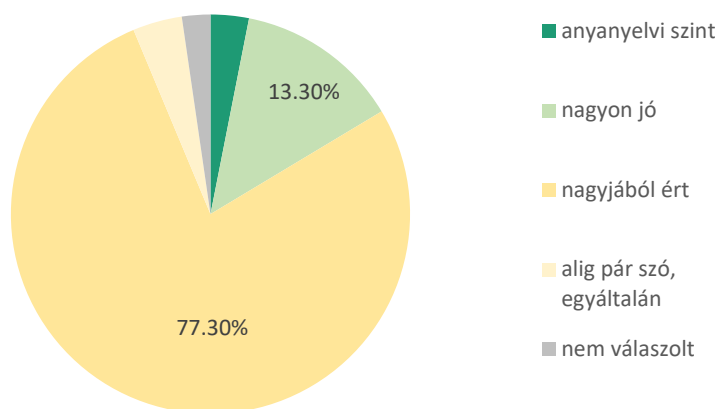
A kutatás eredményeinek bemutatása

A kérdőív eredményeit három témakörbe csoportosítottam: 1) hogyan értékelik a diákok a saját román nyelvtudásukat, és melyek azok a csoportok, akik úgy gondolják, hogy jobban beszélnek románul, 2) hogyan értékelik a román nyelv- és irodalomoktatást, valamint az érettségit 3) mennyit és milyen kontextusokban beszélnek románul. Minden esetben ugyanazokat a háttérváltozókat használtam: lakhely, életkor, osztály profilja, iskola-típus.

1. Román nyelvtudás értékelése:

A kérdőív egyik fontos kérdése az volt, hogy hogyan értékelik a székelyföldi, pontosabban a sepsiszentgyörgyi diákok a saját román nyelvtudásukat? A diákok csupán 3,1%-a állította azt, hogy anyanyelvi szinten beszéli az ország nyelvét, 13,3% értékelte nagyon jóra a nyelvtudását. A diákok túlnyomó többsége 77,3% úgy értékeli, hogy nagyjából ért románul, de nem beszél nagyon jól. 6,3% gondolja úgy, hogy egyáltalán nem beszél románul vagy csak alig néhány szót ért. (lásd 7-es ábra)

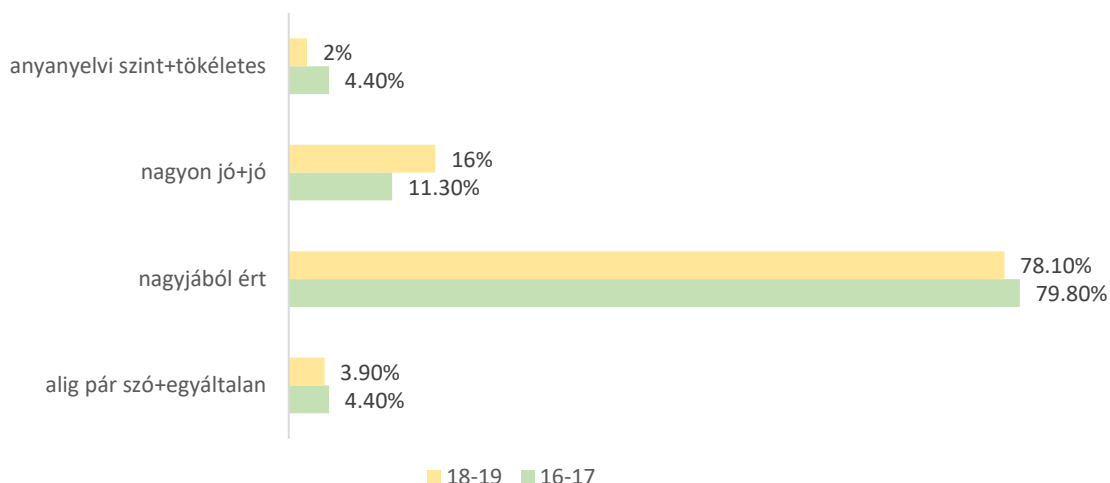
7. ábra: Román nyelvtudás értékelése

A korosztály szerint elmondható, hogy nincs nagy különbség a román nyelvtudás értékelése tekintetében a 16-17 évesek és a 18-19 évesek között. A 16-17 évesek közül többen 4,4% mondták, hogy anyanyelvi szinten beszél románul, míg a 18-19 évesek közül csak 2%. Jónak és nagyon jónak 16-17 évesek 11,3%-ban értékelték tudásukat, a 18-19 évesek 16%-ban. A túlnyomó többség mindkét korosztályban azt jelölte, hogy az esetek többségében megérteti magát, 16-17 évesek

esetében 79,8%, 18-19 éveseknél 78,1%. 4,4%-ban a 16-17 évesek és 3,9%-ban a 18-19 évesek arról nyilatkoznak, hogy csak alig pár szót tudnak románul.(lásd 8-as ábra)

8.ábra: Román nyelvtudás korosztály szerinti felosztása

Egy fontos elkülönítése a diákoknak arra vonatkozott, hogy honnan származnak. habár mindenki Sepsiszentgyörgyön tanult, a válaszadók egy része a környező falvakból járt be. A válasz lehetőségekben Sepsiszentgyörgyöt, Sepsiszentgyörgy környéki falvakat, más Kovászna megyei várost és más megyéket soroltam fel. Ezen válaszlehetőségeket csoportosítottam.

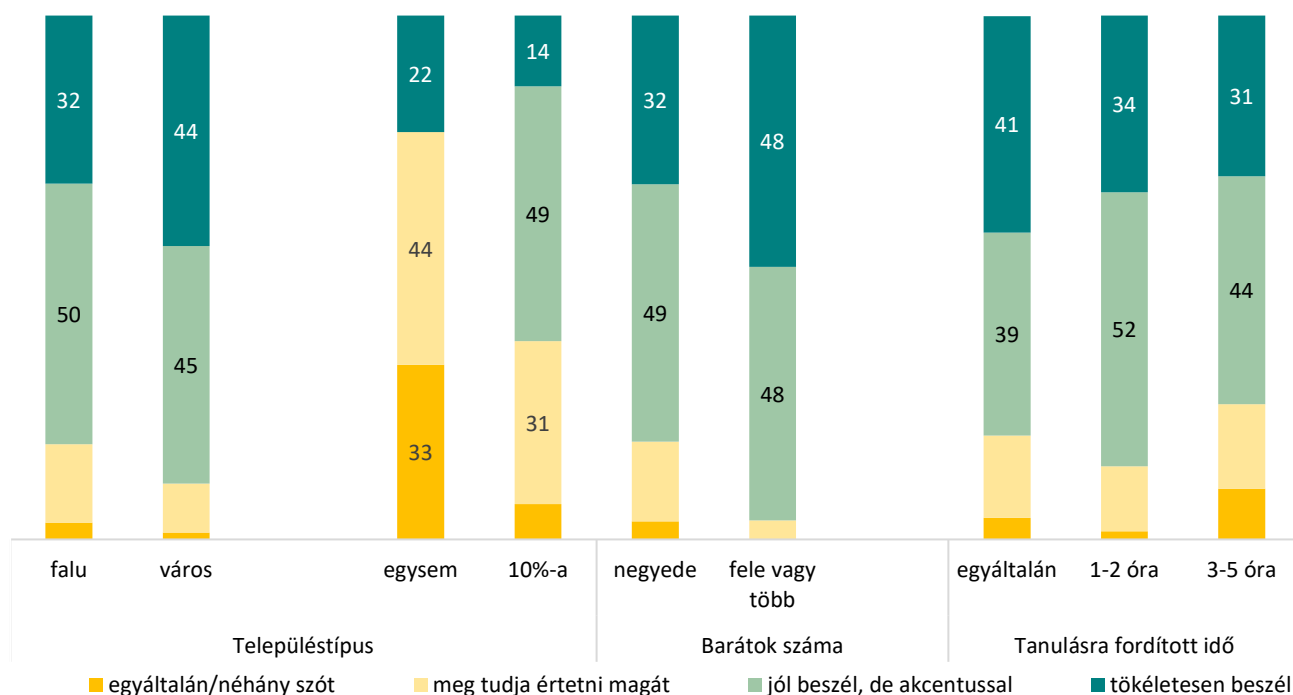
A városiak (Sepsiszentgyörgy, vagy más Kovászna megyei város) nagyobbra értékelik a nyelvtudásukat, mint azok, akik falun laknak. A városon lakó, megkérdezett diákok 19,4%-a gondolja azt, hogy anyanyelvi szinten vagy tökéletesen beszél románul, míg falun ez az arány csak 8,1%. Közepes szinten lévők, tehát azok, akik akcentussal beszélnek és meg tudják magukat értetni 64,7%-a a városon lakó diákoknak ide sorolta magát, a falun élők több, mint fele, 55,7%-a állítja azt, hogy ebbe a kategóriába sorolná magát nyelvtudása alapján, míg a más megyéből érkezett, Sepsiszentgyörgyön tanuló diákok 88,9%-a nyilatkozott így. A falun élők nagyobb arányban nem beszélnek szinte egyáltalán románul, közülük 36,2% állítja azt magáról, hogy csak alig pár szót ismer. A városiak 15,9%-ban és a más megyéből érkezett diákok 11,1%-ban nyilatkoztak alacsony nyelvismeretükről. .(lásd 9-es ábra)

A román nyelvtudást a barátok számához hasonlítva meglepő eredmények születtek. Azok közül, akiknek a baráti körének fele vagy annál is több román, senki nem állítja azt, hogy tökéletesen

beszelné a nyelvet. Azon diákok, akik sok román baráttal rendelkeznek 55,6%-a akcentussal beszél és 44,4%-a alig tud románul. Azoknak, akiknek 25%-a a baráti körének román 13,5%-a beszél tökéletesen, 67,6%-a akcentussal és 18,9% gyengén románul. Azoknak, akiknek maximum 1-2 román barátja van, tehát kb. 10%, 16,2% tökéletesen beszél románul, 58,5% megérteti magát és 25,3% nem beszél, alig pár szót ismer. Azon Sepsiszentgyörgyön tanuló diákoknak, akiknek egyetlen román barátjuk sincs 17%-a beszéli anyanyelvi szinten az ország nyelvét. 65,5% akcentussal és 17,5% egyáltalán, vagy csak alig. Ezen eredmények arra engednek következtetni, hogy a diákok román nyelvtudását nem a román barátaik száma határozza meg, sokkal inkább a barátaikkal való kapcsolattartás gyakoriság és a barátság minősége. .(lásd 9-es ábra)

A tanulásra fordított idő is ellentétesen határozza meg a saját román nyelvtudásuknak az értékelését, ahogy a diagrammon is látszik, azok a tanulók, akik tökéletesnek tartják a román tudásukat nagyobb arányban nem fordítanak idő tanulásra az iskolán kívüli tanórákon. .(lásd 9-es ábra)

9.ábra: Román nyelvtudás értékelése településtípus, barátok száma és tanulásra fordított idő szerint (%)

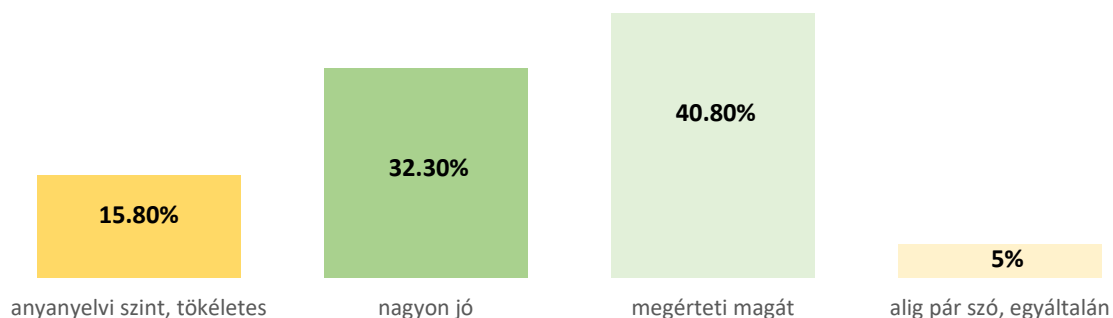
Tehát ezen eredményeim alapján elmondhatom, hogy a román tanulásra fordított idő nem befolyásolja a nyelvtudást, inkább fontosabb tényező a nyelv mindennapokban való használata.

2. Román és angol nyelvtudás összehasonlítása:

A diákok angol nyelvtudására is rákérdeztem a kérdőívben. Ez egy látszólag nem találó kérdés, hiszen a kutatás a román nyelvtudásról szól. Viszont stratégiai fontosságú az angol nyelvtudásra utaló kérdés is, hiszen az a hipotézisem van, hogy átlagosan a székelyföldi fiatalok magasabbra értékelik az angol tudásukat, mint a román.

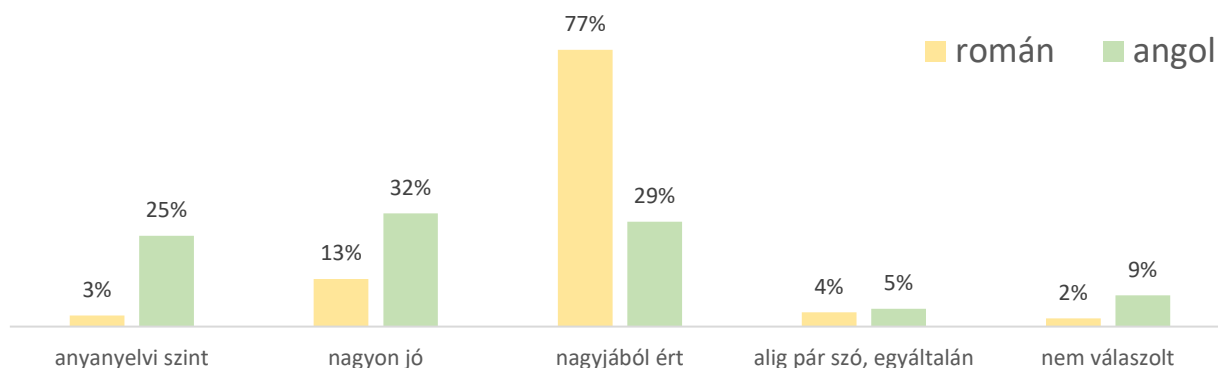
A válaszok alapján a sepsiszentgyörgyi 11-12. osztályos diákok 15,4%-a beszél anyanyelvi szinten vagy tökéletesen angolul, 62,5% beszél érezhető akcentussal, de meg tudja értetni magát, illetve 21,7% egyáltalán nem beszél, vagy csak néhány szót tud angolul. (lásd 10-es ábra)

10. ábra: Angol nyelvtudás

Azt figyelhetjük meg, hogy több diák értékeli magasabbra az angol nyelvtudását, mint a román. Ez véleményem szerint azzal magyarázható, hogy a social médián, filmekben, videókon keresztül gyakrabban találkoznak az angol nyelvvel, napi szinten van valamiféle interakció a diákok és az angol nyelv között. (lásd 11-es ábra)

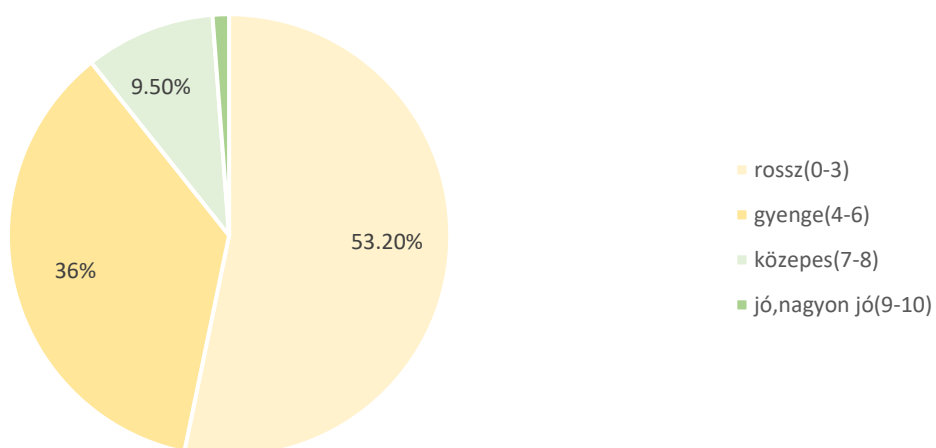
11. ábra: Román és angol nyelvtudás összehasonlítása

3.A tanügyi rendszer román nyelvoktatási programjának értékelése:

A sepsiszentgyörgyi diákok 1-től 10-ig értékelték a román nyelvoktatási programot a romániai tanügyi rendszerben, tehát azt a tananyagot, tanítási módszert és tantervet, amit ők tanulnak. A diákok több, mint fele nagyon rossznak vagy rossznak értékelte a rendszert. 36% gondolta gyengének. Ez a két eredményt összevetve egyértelműen láthatjuk, hogy a diákok nincsenek megelégedve a román oktatással. 9,5% tartja közepesnek és a diákok nagyon kis része gondolja azt, hogy jó vagy nagyon jó. .(lásd 12-es ábra)

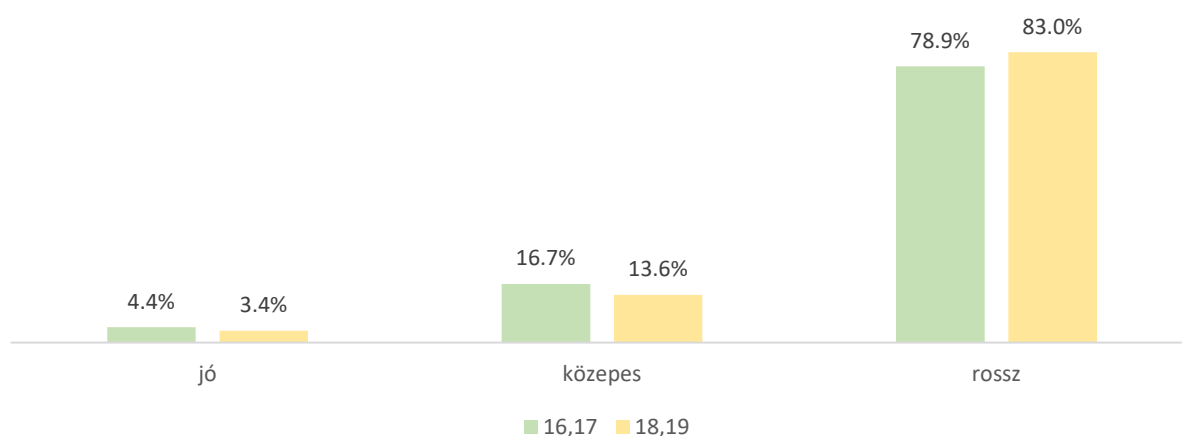
12. ábra: Tanügyi rendszer értékelése

Életkor szerinti felosztásban nincs nagy különbség a tanügyi rendszer értékelésében a korosztályok között, nagyrészen elégedetlenek a 16-17 és 18-19 éves diákok is. (lásd 13-as ábra)

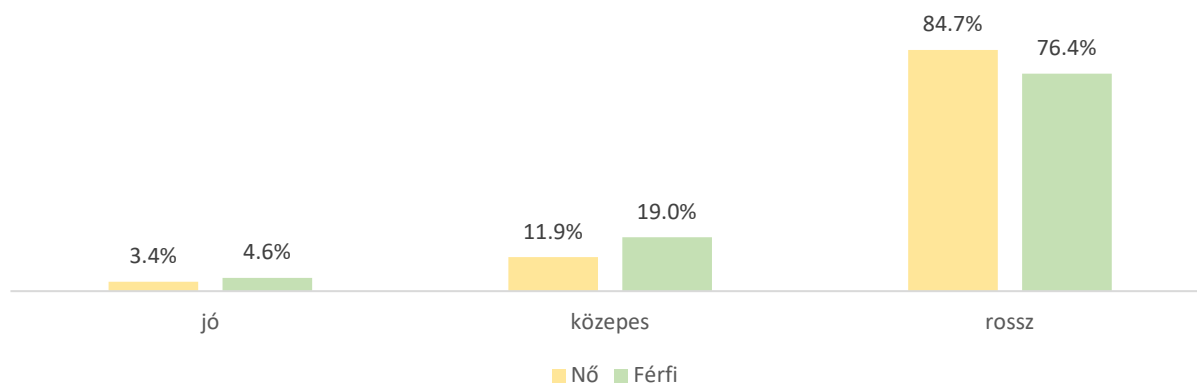
Csupán 4,4% a 16-17 évesek közül és 3,4% 18-19 évesek közül elégedett a román oktatási rendszerrel. 16,7% a 16-17 és 13,6% a 18-19 évek közül gondolja közepesnek és elégedetlenségét a 16-17 évesek közül a diákok 79,9%-a mutatta ki, míg a 18-19 évesek közül 83%.

13.ábra: Tanügyi rendszer értékelése a korosztály függvényében

Nemek szerinti felosztásban a nők vannak rosszabb véleménnyel a tanügyi rendszerről, hisz 84,7% ítelték rossznak a tanügyi rendszert, míg a férfiak 76,4%-ban. Közepesnek a nők 11,9%-a, a férfiak 19%-a mondta. A nők 3,4%-a elégedett, míg a férfiaknál 4,6%. (lásd 13-as ábra)

12.ábra: Tanügyi rendszer értékelése a korosztály függvényében

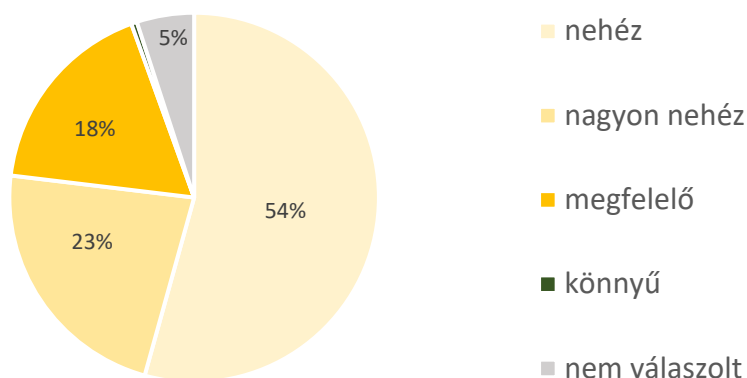

A városi diákok nagyobb arányban, 67,7%-ban értékelik gyengének a tanügyi rendszert, míg a falun élők 58,9%-ban.

4.Érettségi nehézségi szintjének értékelése és a tanulásra fordított idő:

Az érettségi nehézségi szintjét 5 válaszkategóriában lehetett értékelni: nagyon könnyű, könnyű, megfelelő, nehéz, nagyon nehéz. Nagyon könnyű választ egyetlen diák sem adott. Az érettségit csupán a diákok 0,5%-a ítéli meg könnyűnek. 17,5% gondolja azt, hogy megfelelő szintű az érettségi neki és a magyar diákoknak. A válaszadók több, mint fel nyilatkozott arról, hogy az érettségi nehéz és 22,5% tartja nagyon nehéznek (lásd 14-es ábra)

14.ábra: Román érettségi nehézségi szintjének vizsgálata

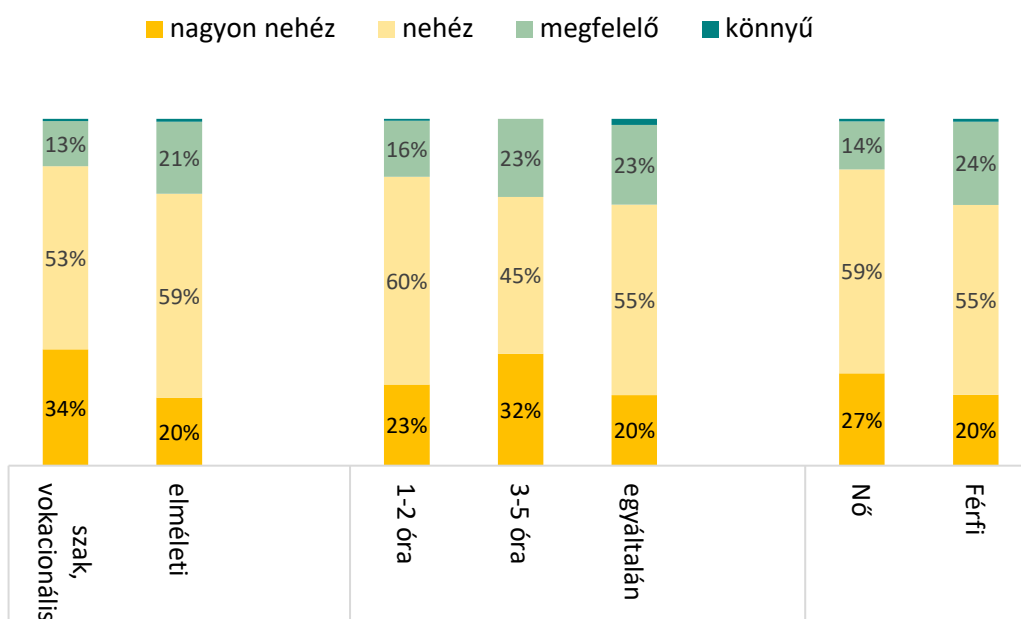
A szakiskolákban, a Berde Áron Közgazdasági és Közigazgatási Szakiskolában, a Puskás Tivadar Szakközépiskolában, illetve a Plugor Sándor Művészeti Líceumban a válaszadó diákok nagyobb arányban ítélték meg nehéznek az érettségit, mint az elméleti iskolákban tanuló diákok. Az elméleti iskolákban, a Székely Mikó Kollégiumban, a Mikes Kelemen Elméleti Líceumban és a Református Kollégiumban azon diákok aránya magasabb, akik megfelelőnek tartják az érettségi nehézségi szintjét. .(lásd 15-ös ábra)

A vokacionális és technikum profilú osztályokban tanuló diákok ítélik meg nagyobb számban nehéznek, illetve nagyon nehéznek a román érettségi szintjét. A reál osztályokból származnak az érettségi szintjét könnyűnek megítélt válaszok nagyrésze. .(lásd 15-ös ábra)

A román nyelvtanulásra fordított időre is rákérdezett a kérdőív. A diákok 62,1%-a tanul iskolán kívül 1-3 órát otthon románból hetente. 11,9%-a az, aki 3-nál több órát fordít román tanulásra minden héten, az iskolai tanórákon kívül és 23,3% aki egyáltalán nem tanul otthon románt. .(lásd 15-ös ábra)

Azon diákok, akik nehéznek vagy nagyon nehéznek ítélik meg az érettségit nagyrészüket, 66,5% hetente 1-3 órát fordít román tanulásra, 12,1% több, mint 3 órát és 24,1% egyáltalán nem tanul otthon. Azok a diákok, akik megfelelőnek tartják az érettségit 56%-uk három óránál kevesebbet tanul, 15,4%-uk három óránál többet és 28,6%-uk nem fordít iskolán kívül időt román tanulásra. Azon kevés diák közül, akik könnyűnek ítélik meg az érettségik fel-fele arányban oszlik el az 1-3 órát tanulók és az egyáltalán nem tanulók száma.(lásd 15-ös ábra)

15.ábra: Román érettségi nehézségi szintjének vizsgálata iskolatípus, tanulásra fordított idő, nem szerint

A lányok nagyobb arányban tartják nehéznek az érettségit, mint a fiúk. Legmagasabb arányban a falun élők ítélik meg nehéznek az érettségit. A 16,17 évesek nehezebbnek gondolják az iskolai tanulmányokat lezáró vizsgát, mint a 18,19 évesek, akik közelebb állnak hozzá (lásd 14-es ábra).

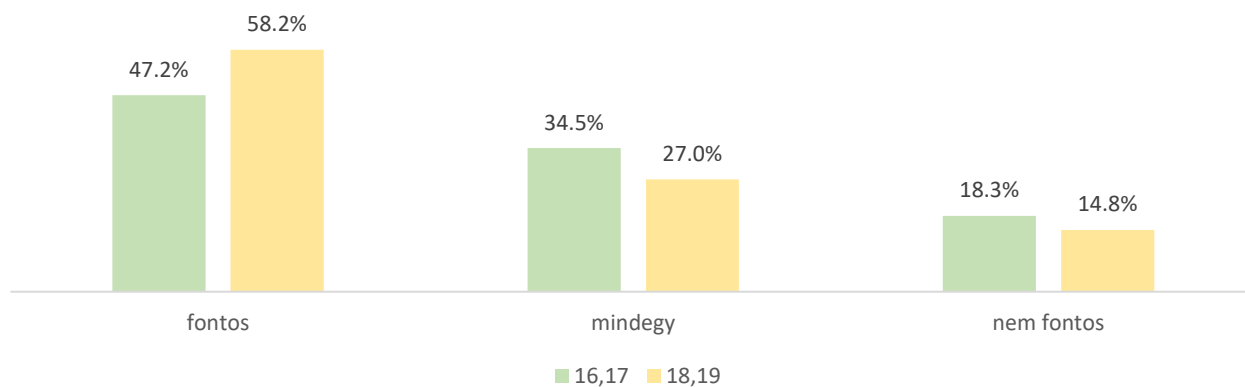
5.A román nyelv megtanulásának fontossága a magyar diákok körében:

A kérdőívben 1-10-es skálán lehetett a román nyelv megtanulásának fontosságára utaló kérdésre válaszolni (1-egyáltalán nem fontos, 10 nagyon fontos). Ezeket a válaszokat csoportosítottam három kategóriába: azok, akik nagyon gyenge minősítést adtak erre a kérdésre, azok, akik átlagost és azok, akik magasra értékelték. A válaszadók 5,2% -a gondolja azt, hogy nem fontos a magyar diákoknak megtanulni románul, 40,4 %-a hogy mindegy és 52,5%-a, hogy fontos vagy nagyon fontos tényező lenne.

Az elméleti iskolákban tanuló diákok nagyobb százalékban állítják azt, hogy nagyon fontos megtanulni románul, mint azok, akik szakiskolában tanulnak. A semleges, mindegy megítélésre több válasz érkezett a szakiskolákban tanulóktól.

A nagykorúak, a 18,19 évesek nagyobb arányban tartják fontosnak a román nyelv megtanulását, mint a 16,17 éves diákok (lásd 16-os ábra).

16.ábra: Román nyelv megtanulásának fontossága korosztály függvényében

Kevés százalékkal ugyan, de a falun élő diákok adtak nagyobb értékeket a román nyelv megtanulásának fontosságára.

6. Román nyelv használata a mindennapokban:

A román nyelv használatára hétköznapi helyzetekben, mindennapi tevékenységek által kerestem a választ.

A válaszadók túlnyomó többsége nagyrészt vagy kizárólag magyarul beszél a barátaival. A diákok 15,6%-a nem néz tévét, de azok, akik folytatják ezt a tevékenységet 19,4%-ban magyarul és románul fele-fele arányban teszik ezt, illetve 25,8%-ban fele-fele arányban angolul és magyarul.

Kévszázaléka a fiataloknak hallgat zenét románul, legtöbb válasz az angol és magyar fele-fele válaszra érkezett, ugyanis 34,6% ezen a két nyelven folytatja ezt a relaxációs tevékenységet. A diákok többnyire 31,2%-ban magyarul olvasnak és 35,7%-ban angolul és magyarul fele-fele arányban. Az online média platformokat a válaszadók 41,2%-a angolul és magyarul használja, míg 21,3% nagyrészt csak magyarul. 36,2% nem hallgat rádiót, de aki igen az többnyire magyarul teszi vagy 17,1%-ban románul és magyarul fele-fele arányban.

A diákok 23,8%-a nem szokott bankba járni, de akik már voltak, azok többnyire fele-fele arányban boldogultak román és magyar nyelven, de mint a válaszokból kiderült Sepsiszentgyörgyön 11,5% csak magyarul beszélt a bankban.

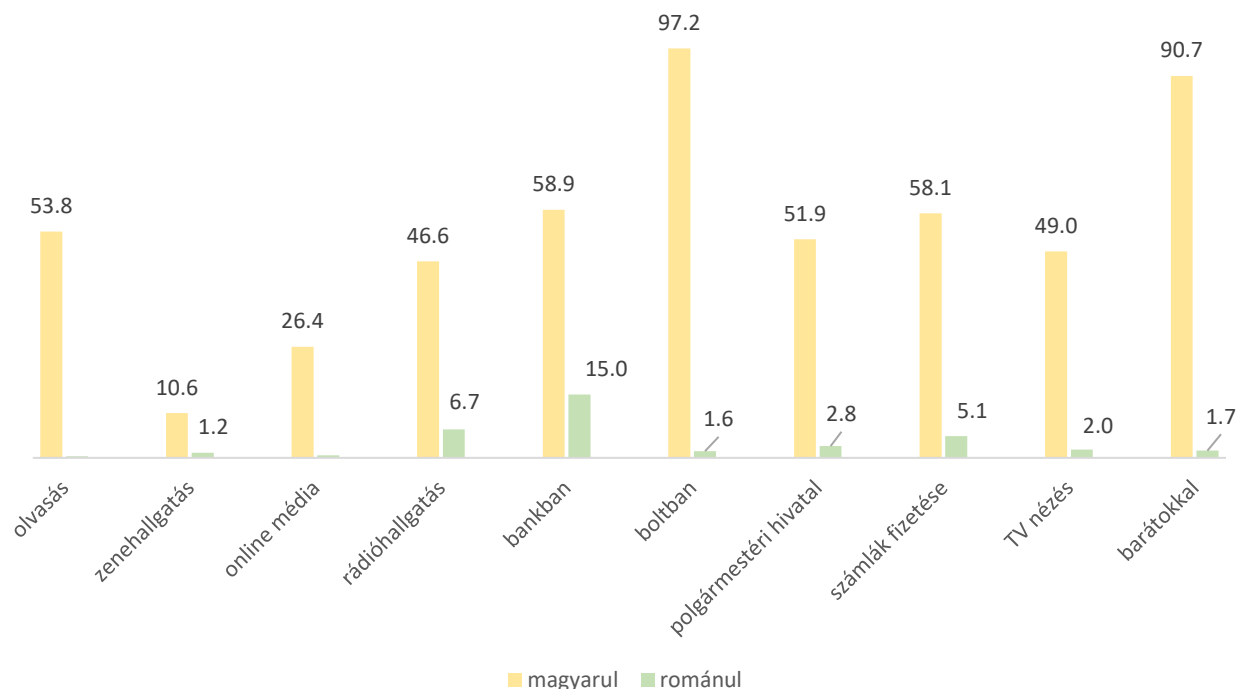
A diákok közel fele még nem volt a polgármesteri hivatalban, de akik voltak már 34%-ban magyarul beszéltek és 16%-ban fele-fele arányban románul és magyarul.

A számlafizetés is egy mindennapi tevékenység, amelyet a diákok 33,5%-a magyarul végez és 24%-a fele-fele arányban románul és magyarul. 35,6% nem folytatja ezt a tevékenységet.

Ezen tevékenységek válaszaiból kiderül, hogy a magyar diákok nagyon kevés élethelyzetben használják a román nyelvet, legtöbbjük csak az iskolákban tanórákon beszél románul. Ez elsősorban egy környezeti tényező, hiszen mint ahogyan a válaszokból is ez kiderül Sepsiszentgyörgyön lehet boldogulni magyar nyelven a közintézményekben, illetve az üzletekben is. Ennél fogva tény, hogy a diákok nincsenek kényszerítve a román nyelvhasználatra.

Az ábrán csoportosítva van kiemelve a román és a magyar nyelv használata a diákok körében a román és a magyar nyelv használatában.

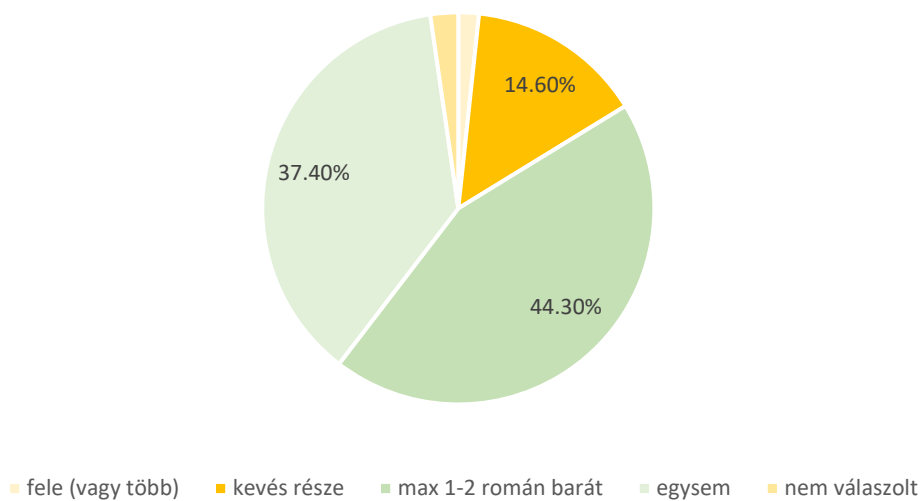
17.ábra: Nyelvhasználati szokások (%)

7. Román anyanyelvű barátok száma:

A román anyanyelvű barátok száma is nagyban befolyásolja a sepsiszentgyörgyi diákok román nyelvtudását. Csupán 1,7% nyilatkozta azt, hogy a baráti körének több mint fele román anyanyelvű. 14,6%-ának a diákoknak 25%-a a baráti körének román, míg 44,3%-ának, tehát közel felének csak 10%-a a barátainak román, ami általánosan egy-két román nyelvű barátot jelent. És 37,4%-ának egyetlen román nyelvű barátja sincs, ami azt jelenti, hogy kommunikáció szintjén nincs alkalma baráti szinten társalogni az ország hivatalos nyelvén (lásd 18-as ábra).

18.ábra: Román barátok száma

Következtetések:

A Sepsiszentgyörgyön végzett román nyelvoktatásról szóló kutatásomat a diákok szemszögéből világítottam meg. A kérdőíves kutatás eredményeit feldolgozva bizonyossá vált, hogy a székelyföldi diákok hogyan értékelni nyelvtudásukat, a nyelvoktatást és miként használják a román nyelvet és az iskolában tanultakat a mindennapjaikban.

Az eredményekből megtudhatjuk, hogy a diákok csupán nagyon kevés esetben értékelik magasra a nyelvtudásukat, azok, akiknek vannak román anyanyelvű barátaik, hisz nekik lehetőségük van gyakrabban román nyelven kommunikálni. Hipotézisem bebizonyosodott, miszerint a sepsiszentgyörgyi diákok nincsenek megelégedve az oktatási rendszer román nyelvoktatási programjával és alacsonyra értékelik azt.

Több esetben vizsgáltam a válaszokat iskolatípus szerinti változó alapján. Az elméleti iskolákban tanulók magasabbra értékelik román nyelvtudásukat, nagyobb arányban tartják könnyűnek az érettségit és több időt fektetnek a román tanulásra. Ezen válaszok arra engednek következtetni, hogy az elméleti iskolában tanuló diákok számára átlagosan fontosabb a román nyelv és ezért a befektetett energia által jobban is tudnak boldogulni ezen a nyelven.

Az életkor függvényében vizsgálva a válaszokat azt figyelhettem meg, hogy azon diákok, aki nagykorúak és közelebb állnak az érettségi vizsgához másként vélekednek bizonyos kérdésekben, mint azok, akiknek még minimum egy év hátra van az alapfokú tanulmányaikat lezáró vizsgáig. Azt gondolom, hogy a 12. osztályos diákok azért tartják könnyebbnek az érettségit, mert többet gyakoroltak rá, nagyobb rálátásuk van a témára. A 12-es diákok átlagosan jobban tudnak románul vagyis átlagosan magasabbra értékelik a nyelvtudásukat. Ezt a korukból, a tapasztalataikból eredő jelenségnek tudhatjuk be.

A városos és falun élők között is különbségeket figyelhetek meg. A városos lakók nagyobb arányban értékelik magasra a román nyelvtudásukat. Valószínű, hogy ez azért történik, mert gyakrabban használják a nyelvet, több olyan élethelyzetbe kerülhetnek, ahol nem érvényesülnek az anyanyelvükön, több román személlyel kerülnek kontaktusba, mint falusi környezetben.

Céлом az volt, hogy átfogó képet kapjak a sepsiszentgyörgyi 11-12. osztályos diákok román nyelvoktatással kapcsolatos problémáiról, azt gondolom, hogy ez sikerült az 519 kérdőív kapcsán,

hiszen minden osztályba ellátogattam, csak a hiányzó diákok nem töltötték ki a kérdőívet. Ezért gondolom relevánsnak a kérdőív eredményeit.

A kérdőíves kutatásban is bebizonyosodott, hogy az oktatási rendszernek is vannak hibái, mert a diákok nem tudják az elvárt szinten elsajátítani a román nyelvet, tehát nem megfelelő a módszer amivel átadják a tananyagot.

A kérdőíves kutatás alapján több olyan kérdés is felmerült, amelyet érdemes kvalitatív kutatással mélyebben megismerni. Ezek a következők: milyen változtatásokat tennének a diákok a román nyelv mélyebb elsajátítása érdekében, hogyan élik meg mindennapjaikban a román nyelv használatának a nehézségét.

További kutatásom része egy fókuszcsoportos beszélgetés, ahol a diákoknak lehetőségük volt bőven kifejezni véleményüket a román nyelvoktatással kapcsolatos problémákról. A fókuszcsoport elsődleges célja az volt, hogy a kérdőíves kutatásból ki nem derülni konkrét problémák körvonalazódni tudjanak és a román nyelvvel kapcsolatos attitűdbeli kérdések világossá váljanak. Ezen eredményeket nem dolgozom fel ezen dolgozatban. De további terveim között áll annak feldolgozása és részletes kielemezése.

Felhasznált szakirodalom:

Bernad SPOLSKY (2004): Language Policy. Cambridge: Cambridge University Press

Christine MUIR, Zoltán DÖRNYEI and Svenja APOLPHS (2019): Role Models in Language Learning: Results of a Large-Scale International Survey

CSISZÉR Kata, DÖRNYEI Zoltán, NÉMETH Nóra (2004): A nyelvi attitűdök és az idegen nyelvi motiváció változásai 1993 és 2004 között Magyarországon

CSISZÉR Kata, DÖRNYEI Zoltán (2002): Az általános iskolák idegennyelv-tanulási attitűdje és motivációja

DÖRNYEI Zoltán (2013): Az idegen nyelvet tanulók motiválásának új módszere: a jövőképalkotás

Kimberly A. NOELS, Luc G. PELLETIER, Richard CLÉMENT, Robert J.

VALLERAND(2000): Why are you learning a second language? Motivation Orientation and self-determination theory

KISS Tamás, CSATA István, TORÓ Tibor (2019): Regionális Barométer 2019

TÓDOR Erika Mária. (2015). Romanian language teaching in schools with Hungarian teaching

Zoltán DÖRNYEI, Tatsuya TAGUCHI (2010): Questionnaires in Second Language Research 2nd edition- Construction, Administration, and Processing

<http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/a-romaniai-magyar-iskolahalozat-szerkezete/67>

<http://lexikon.adatbank.ro/tarsadalomismeret/szocikk.php?id=44>